30/06/2020

Ναοί Αγίων Αποστόλων ανά την Ελλάδα

/ Οδοιπορικά

Άγιοι Απόστολοι Σολάκη

Βρίσκεται στην αρχαία αγορά, στην επονομαζόμενη μέχρι τις αρχές του 1930 συνοικία «Βρυσάκι», καθώς υπήρχαν πολλές βρύσες στην εν λόγω περιοχή. Πολλές εκκλησίες που βρίσκονταν στον χώρο κατεδαφίστηκαν κατά τη διάρκεια ανασκαφών που ξεκίνησαν από την Αμερικανική Σχολή κλασικών Σπουδών στην δεκαετία του 1930 και ολοκληρώθηκαν το 1956, όταν περατώθηκε η αναστύλωση της στοάς του Αττάλου.

Η εκκλησία των Αγίων Αποστόλων είναι η μόνη που σώθηκε και αναστηλώθηκε στην αρχική της μορφή, καθώς αφαιρέθηκαν όλες οι μεταγενέστερες προσθήκες που είχαν γίνει στο κτήριο. Ο ναός στην αρχική του μορφή οικοδομήθηκε μεταξύ του τελευταίου τετάρτου του 10ου και μέσα 12ου αιώνα. Ανήκει στο τύπο του απλού τετρακιόνιου σταυροειδούς εγγεγραμμένου ναού. Στην βόρεια και τ. νότια πλευρά του ναού υπάρχουν κόγχες κατά τον αγιορείτικο τύπο. Στη δυτική πλευρά υπάρχουν τρεις

θύρες που κοσμούνται με αβαθείς κόγχες, πλαισιωμένες από τόξα οδοντωτών ταινιών. Τα παράθυρα του ναού είναι δίβολα.

Την προσωνυμία Σολάκη προσέλαβε είτε από τον κτήτορά της είτε από την οικογένεια στην οποία ανήκε.

Βρίσκεται εντός της Αρχαίας Αγοράς (Στάση Μετρό: Μοναστηράκι).

Άγιοι Απόστολοι Καλαμάτα

Ένα από τα πιο γνωστά μνημεία στην πόλη της **Καλαμάτας, άμεσα συνδεδεμένο με την επανάσταση του 1821**, είναι **ο ιστορικός Ιερός Ναός των Αγίων Αποστόλων**, στην **Πλατεία "23ης Μαρτίου"**, η οποία έχει πάρει την ονομασία της από την ημερομηνία κατά την οποία απελευθερώθηκε η Καλαμάτα από τους Τούρκους κατακτητές της.

Ο ναός οικοδομήθηκε κατά τη βυζαντινή περίοδο, γύρω στο 1050 με 1150 μ.Χ. Σύμφωνα με έρευνα του **Καθηγητή Βυζαντινής Αρχαιολογίας του Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης**, **κ. Κωνσταντίνου Καλοκύρη,** αρχικά ο Ιερός Ναός των Αγίων Αποστόλων ήταν μικρότερος και επεκτάθηκε κατά την περίοδο 1685 με 1715 μ.Χ.

Μάλιστα, οι δύο τρούλοι μαρτυρούν πως πρόκειται για συγκόλληση δύο εκκλησιών, καταλήγοντας έτσι στη μορφή που γνωρίζουμε σήμερα.

Ο Ιερός Ναός είχε υποστεί αρκετά μεγάλες ζημιές και καταστροφές με την πάροδο των χρόνων. Μερικές σημαντικές και καταγεγραμμένες είναι αυτές του 1887, όπου κατέρρευσε κομμάτι του καμπαναριού από ισχυρό σεισμό και το 1892, όταν καταστράφηκαν οι βυζαντινές τοιχογραφίες, καθώς όλες τους επικαλύφτηκαν από στρώμα άσβεστη. Τέλος, σημαντική καταστροφή υπέστη από τον σεισμό του 1986, αλλά αναστηλώθηκε τα επόμενα χρόνια.

Άγιοι Απόστολοι Θεσσαλονίκης

Ο Ναός των Αγίων Αποστόλων είναι μνημείο της βυζαντινής Θεσσαλονίκης και ένα από τα πιο αντιπροσωπευτικά δείγματα αρχιτεκτονικής της Παλαιολόγειας περιόδου. Βρίσκεται στο δυτικό τμήμα της πόλης, στην αρχή της σημερινής οδού Ολύμπου, κοντά στα δυτικά τείχη.

Πρόκειται για παλαιό καθολικό μονής που θεωρείται ότι ήταν αρχικά αφιερωμένη στη Θεοτόκο. Ανήκει στον αρχιτεκτονικό τύπο των σύνθετων πεντάτρουλλων τετρακιόνιων σταυροειδών εγγεγραμμένων ναών με νάρθηκα, περίστωο, δύο παρεκκλήσια και λιτή. Κτίστηκε την περίοδο 1310-1314 από τον Οικουμενικό Πατριάρχη Νήφωνα τον Α’ όπως φαίνεται από επιγραφές της εκκλησίας που φέρουν το όνομά του: **Νύφων** πατριάρχης και **κτήτωρ.** Ο εσωτερικός διάκοσμος σώζεται αποσπασματικά καθώς η εκκλησία υπέστη καταστροφές από τους Οθωμανούς όταν μετατράπηκε σε τζαμί την περίοδο 1520-1530, με την επωνυμία **Σοούκ Σου Τζαμί** (= τζαμί του κρύου νερού). Την ίδια ακριβώς περίοδο κτίστηκε το γειτονικό **Πασά Χαμάμ**.

Το εσωτερικό του ναού δίνει μια πολύ κάθετη εντύπωση, μιας και η αναλογία

ύψους προς πλάτος στον κεντρικό χώρο του ναού είναι 5 προς 1. Ο εσωτερικός διάκοσμος αποτελείται από πλούσια ψηφιδωτά στα άνω επίπεδα, εμπνευσμένα από **Κωνταντινουπολίτικα** πρότυπα. Τα συγκεκριμένα είναι σημαντικά καθώς πρόκειται για τα τελευταία παραδείγματα βυζαντινών ψηφιδωτών και τα τελευταία του είδους τους στη Θεσσαλονίκη. Οι τοιχογραφίες συμπληρώνουν τη διακόσμηση στα κατώτερα επίπεδα του ναού, καθώς επίσης και στο νάρθηκα και σε ένα από τα παρεκκλήσια. Και αυτά δείχνουν επίσης επίδραση από την **Κωνσταντινούπολη**, και πιθανώς σχεδιάστηκαν από ένα εργαστήριο της πρωτεύουσας της Αυτοκρατορίας, ίσως του ίδιου που σχεδίασε τις τοιχογραφίες στη Μονή της Χώρας. Είχαν πιθανώς πραγματοποιηθεί υπό την καθοδήγηση του ηγούμενου Παύλου, μετά το 1314 ή κατά την περίοδο 1328-1334.

Η αναστήλωση του ναού και η σταδιακή αποκατάσταση των τοιχογραφιών ξεκίνησε το 1926. Μετά τον σεισμό του 1978, το κτήριο ενισχύθηκε, και το 2002, τα ψηφιδωτά καθαρίστηκαν.

Άγιοι Απόστολοι – Παλαιά Σχολή

Εκεί που χωρίζουν τα μονοπάτια (1, προς Προφήτη Ηλία) και (4, προς Επισκοπή) στο ένα χιλιόμετρο νότια του **Πύργου,** θα συναντήσουμε τον **ιερό ναό των Αγίων Αποστόλων, μετόχι της μονής του Προφήτη Ηλία.** Η τοποθεσία (Μαρτινούς) είναι ιστορική, καθώς στο σημείο αυτό οικοδομήθηκε (1803) και λειτούργησε από το 1806 η Παλαιά Σχολή του Πύργου.

Με Σιγίλλιο του Πατριαρχείου η Σχολή ορίσθηκε ότι θα ονομάζεται “ες αεί και παρά πάντων” Πατριαρχική και Σταυροπηγιακή. Η Σχολή λειτούργησε έως το 1845, συμβάλλοντας σημαντικά στην καλλιέργεια της ελληνικής παιδείας. Σήμερα λίγα ερειπωμένα κτίσματα μαρτυρούν την ύπαρξη της, ενώ ο νέος ναός των Αγίων Αποστόλων είναι κτισμένος μέσα στον αυλόγυρό της στη θέση της παλαιάς αίθουσας διδασκαλίας (ο αρχικός παλαιός ναός ήταν υπόσκαφος και βρισκόταν εκτός της αυλής της Σχολής).

Άγιοι Απόστολοι – Ανδρόμυλοι, Λασιθίου Κρήτης

Πρόκειται για μονόχωρο καμαροσκεπή ναό με πλάγιο καμαροσκεπή ορθογώνιο χώρο, που έχει προσκολληθεί σε δεύτερη οικοδομική φάση στην βόρεια πλευρά του. Στο εσωτερικό του ναού διατηρούνται ενδιαφέρουσες τοιχογραφίες σε σχετικά καλή κατάσταση, που χρονολογούνται με ασφάλεια βάσει γραπτής επιγραφής στο έτος 1415. **Ο ιδιαίτερα εκτεταμένος Χριστολογικός κύκλος δεκαεπτά συνολικά παραστάσεων** κ**αταλαμβάνει πλήρως το ανατολικό τμήμα της καμάρας**

, ενώ επεκτείνεται και στο δυτικό, όπου συνυπάρχει με τμήμα της Δευτέρας Παρουσίας η οποία προεκτείνεται στην άνω ζώνη της καμάρας από τον δυτικό τοίχο.

Ενδιαφέρουσα τοιχογραφία στον νότιο τοίχο του πλάγιου χώρου περιλαμβάνει έναν μεγάλο φυλλοφόρο σταυρό καθώς και παράσταση της Σύναξης των Αρχαγγέλων. Παρά το γεγονός ότι οι τοιχογραφίες αυτές συνδέονται με την προσθήκη του πλάγιου χώρου, δεν πρέπει να απέχουν πολύ χρονικά από τις τοιχογραφίες του κυρίως ναού, καθώς υπογραμμίζουν τον ταφικό χαρακτήρα του προσκτίσματος που πιθανόν να φιλοξένησε τον τάφο του κτήτορα.

Άγιοι Απόστολοι – Χίος

Η εκκλησία των Αγίων Αποστόλων ανήκει στο νησιωτικό οκταγωνικό σύστημα με τρούλο και είναι αντίγραφο του καθολικού της Νέας Μονής. Αποτελεί ένα πολύ καλά διατηρημένο βυζαντινό μνημείο, πλούσια διακοσμημένο εξωτερικά με σχέδια τούβλων. Το εσωτερικό καλύπτεται με τοιχογραφίες που έχουν φτιαχτεί από τον Κρητικό αγιογράφο Αντώνιο Δομέστιχο, το 1665.
Μια επιγραφή πάνω από τη κύρια είσοδο της εκκλησίας μας πληροφορεί ότι ο μοναχός Συμεών, ο οποίος αργότερα έγινε ο Μητροπολίτης στην επισκοπεία της Χίου, ανήγειρε την εκκλησία από τις βάσεις της το 1564**.** Αυτό προφανώς αναφέρεται στην αποκατάσταση του μνημείου, αφού τα αρχιτεκτονικά και μορφολογικά χαρακτηριστικά του οδηγούν στο συμπέρασμα ότι ανεγέρθηκε **στα μέσα του 14ου αιώνα**.
Το μνημείο είναι ανοικτό για το κοινό και χρησιμοποιείται για θρησκευτικούς

σκοπούς μόνο μια φορά το χρόνο στις 29 Ιουνίου, την ημέρα της εορτής των Αποστόλων Πέτρου και Παύλου.

Πηγή: apostoliki-diakonia.gr, kalamatain.gr, cretelife.gr, chiosonline.gr